

Hva skjer med pengene i Lillestrøm?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Lillestrøms økonomi fant. Og Lillestrøm har en krevende tvist: en kommune som driver tjenestene nøkternt, men som gikk med stort underskudd, har høy gjeld — og som frivillig gir fra seg en skatt etter å ha tapt en rettssak.

–4,2 %

i 2024 brukte kommunen mer enn den tjente — et underskudd på rundt 358 millioner kroner. Den måtte ta av sparepengene for å få endene til å møtes

200+ mill.

må kommunen betale tilbake i eiendomsskatt etter å ha tapt en rettssak i 2024 — og skatten fjernes helt innen 2028

103 %

kommunens lån tilsvarer mer enn en hel årsinntekt — renter og avdrag spiser en stor del av pengene

Tenk på kommunen som en husholdning: Lillestrøm «tjener» godt — skatt og overføringer fra staten. Men i 2024 brukte familien mer enn den tjente og måtte ta av sparekontoen. Samtidig har den tatt opp store lån for å bygge skoler og barnehager til en raskt voksende befolkning — og rentene på de lånene er tunge. På toppen tapte familien en rettssak og må betale tilbake en skatt den hadde krevd inn, og har bestemt seg for å slutte å kreve den helt. Derfor må den stramme kraftig inn på hverdagsutgiftene. Det er omtrent det som skjer i Lillestrøm nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026) — mens 2024 er det siste året kommunen har lagt fram sitt eget ferdige regnskap for.

Lillestrøm bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: barnevern

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Lillestrøms faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	296 mill. mindre	Drives svært nøkternt — men sprekker likevel mot budsjett (les side 3)
Administrasjon («byråkratiet»)	95 mill. mindre	Sparegevinst etter at tre kommuner ble slått sammen til én
Barnehage	86 mill. mindre	Under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	69 mill. mindre	Under forventet
Grunnskole	56 mill. mindre	Drives nøkternt — men sprakk på lønn mot budsjett i 2024
Sosialhjelp m.m.	39 mill. mindre	Under forventet — men var likevel den posten som sprakk mest mot budsjett
Barnevern	5 mill. mer	Eneste område over forventet — og det faller (var 22 mill. mer året før)

Det overraskende: Lillestrøm driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Eldreomsorgen alene koster nesten 300 millioner mindre enn forventet. Men «mindre enn forventet» er ikke hele bildet: flere av disse tjenestene sprakk likevel mot kommunens eget, stramme budsjett. Det forklarer vi på neste side.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune** der nesten alt drives under forventet behov. Det eneste unntaket er barnevern, som ligger litt over — men der pilen peker nedover. Den virkelige utfordringen ligger ikke i at kommunen bruker for mye, men i at den drives så stramt at det «lekker» ut på andre måter, og at økonomien som helhet gikk i minus. Det handler neste side om.

Hvordan kan eldreomsorgen koste «mindre enn forventet» og likevel sprekke?

Dette er kanskje det viktigste å forstå i hele analysen. Statens regnestykke sier at Lillestrøm bruker nesten 300 millioner *mindre* enn forventet på eldreomsorg. Samtidig er nettopp helse og omsorg det området der kommunen **sprekker mest mot sitt eget budsjett**, år etter år. Hvordan henger det sammen?

- **To forskjellige målestokker.** «Mindre enn forventet» måler kommunen mot et beregnet behov for hele landet — og der ligger Lillestrøm lavt. «Sprekker mot budsjett» måler den mot sin egen, stramme plan — og den planen klarer den ikke å holde. Begge tall kan altså være riktige samtidig.
- **Stramheten lekker ut som innleie.** Når bemanningen er presset, må kommunen leie inn folk fra vikarbyrå og kjøpe plasser utenfra. Det er dyrt, og det er en stor grunn til at budsjettet sprekker — selv om det totale forbruket er lavt sammenlignet med behovet.
- **En revisjon peker på årsaken.** Kommunerevisjonen fant i 2024 «mange ufaglærte» i eldreomsorgen og en «utpreget deltidskultur». Mange små stillinger og få fagfolk gjør tjenesten sårbar — og tvinger fram nettopp den vikarbruken som sprenger budsjettet.

Kort sagt: Lillestrøm driver eldreomsorgen *stramt* — så stramt at det ikke alltid vises som god kapasitet, men som vikarinnleie, overtid og budsjettsprekk. Det er ikke sløsing. Det er en indikasjon på at tjenesten er presset, og at det kan ligge et forbedringspotensial i å bygge flere hele stillinger og mer fagkompetanse — ikke i å kutte enda mer.

Samme mønster på sosialhjelp: Også her bruker kommunen «mindre enn forventet» målt mot behov — men sosialhjelp var likevel den enkeltposten som sprakk mest mot budsjett i 2024 (rundt 28 millioner). Lillestrøm ligger tett på Oslo, tar imot mange flyktninger, og har et reelt press som statens regnestykke ikke fanger fullt opp. Det er ikke raushet som gjør det dyrt — det er reelle behov møtt av et stramt budsjett.

Lærdommen er at et lavt tall ikke alltid betyr en romslig tjeneste. I Lillestrøm betyr det ofte det motsatte: en tjeneste som drives helt på grensen, der det minste ekstra slår rett inn i budsjettet.

Underskudd, høy gjeld — og en skatt kommunen frivillig gir fra seg

–358 mill.

så mye mer enn inntekten brukte kommunen i 2024 — et reelt underskudd den måtte dekke av sparepengene

307 mill.

tatt fra sparekontoen i 2024 alene. Bufferen finnes fortsatt, men den er på vei ned

8,3 mrd.

kommunens samlede lån — bygget opp for å bygge skoler og barnehager til en raskt voksende befolkning

Her er den ærlige historien. Lillestrøm er en kommune i vekst, men med to svake driftsår på rad og en tung gjeldsbyrde.

Underskuddet og gjelden

I 2024 brukte Lillestrøm rundt 358 millioner mer enn den tjente, og måtte ta 307 millioner av sparekontoen for å dekke det. Kommunen forklarer det med høy pris- og lønnsvekst, kraftig renteøkning og svakere skattevekst. Den store gjelden — som tilsvarer mer enn en hel årsinntekt — gjør at renter og avdrag spiser en stor del av pengene. Kommunedirektøren sier det rett ut: «for mye gjeld og høye innbetalinger av renter og avdrag er et vesentlig hinder» for å gi gode tjenester. Derfor utsettes nå nye investeringer.

Skatten kommunen frivillig gir fra seg

I juni 2024 tapte Lillestrøm en rettssak om eiendomsskatt: kommunen hadde fjernet et fradrag den egentlig skulle ha beholdt. Den valgte å ikke anke, og må derfor betale tilbake mer enn 200 millioner kroner for årene 2021–2024. I tillegg har politikerne bestemt at eiendomsskatten skal **fjernes helt innen 2028** — 36 millioner mindre i 2026, ytterligere 69 millioner i 2027, og så borte. Lillestrøm gir altså frivillig fra seg en inntekt, samtidig som økonomien går i minus.

En advarsel fra kommunedirektøren: For å få endene til å møtes må kommunen spare inn rundt 110 millioner i 2026 og ytterligere 100 millioner i 2027. Kommunedirektøren advarer mot å «finansiere varige driftsutgifter med oppsparte midler» og mot «å ende opp der flere kommuner nylig har havnet» — altså på den statlige listen over kommuner med så dårlig økonomi at staten må godkjenne pengebruken (kalt ROBEK). Det er et tydelig faresignal. Samtidig skjermer kommunen barn med spesielle behov, nye sykehjemsplasser og flere barnehageplasser.

Det ærlige bildet er altså verken «Lillestrøm er rik» eller «Lillestrøm er blakk». Det er en vekstkommune som driver tjenestene nøkternt, men som gikk med underskudd, har tung gjeld, og

som frivillig svekker inntektssiden midt i innstrammingen — med et ROBEK-varsel hengende over seg.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2024 hadde Lillestrøm et stort **underskudd** (minus 4,2 %, rundt 358 millioner) — kommunen brukte mer enn den tjente og måtte ta av sparepengene.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Lillestrøm: rundt 14 %. Bufferen finnes, men den ble brukt aktivt til å dekke underskuddet i 2024, så den er på vei ned.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Lillestrøms gjeld tilsvarer rundt 103 % av en hel årsinntekt — bygget opp for å bygge skoler og barnehager til en raskt voksende befolkning. Renter og avdrag er en viktig grunn til at kommunen må stramme inn.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Lillestrøm rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at kommunen driver det meste under forventet behov.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer. Lillestrøm tapte en rettssak om den i 2024, må betale tilbake over 200 millioner, og har bestemt at skatten skal fjernes helt innen 2028 — en inntekt kommunen frivillig gir fra seg.

ROBEK

Statens liste over kommuner med så svak økonomi at staten må godkjenne pengebruken deres. Kommunedirektøren advarer mot å havne der — det er ikke skjedd, men det er en reell risiko.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024 er det siste året kommunen har lagt fram sitt eget ferdige regnskap for.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Lillestrøms egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift, men i Lillestrøm betyr det ofte at tjenesten er presset. Og når noe «sprekker mot budsjett», betyr det ikke sløsing, men at et stramt budsjett møter reelle behov. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.